

DOI 10.36074/grail-of-science.13.10.2023.050

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ДІЄСЛОВА LOOK

Чумакова Ксенія Олександрівна

кандидат філологічних наук, доцент

*Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Україна***Чумаков Кирило Ігорович**

кандидат економічних наук, доцент

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Україна

Увага сучасних лінгвістів спрямована на аналіз окремих лексем і на асоціації слів, у яких виникають парадигматичні відносини. Це лексико-семантичні групи, тематичні групи, семантичні парадигми тощо. Важливою особливістю лексико-семантичної царини мови є наявність принципу групування слів за їхньою семантичною схожістю. Цей принцип є експліцитним вираженням взаємозв'язків між словами та основою для визначення лексико-семантичної структури мови. В основі лексико-семантичного поля лежить спільна сема або гіперсема, що представляє клас об'єктів. Одиниці лексико-семантичного поля характеризуються одним понятійним корелятом. Лексико-семантичне поле – термін, який найчастіше використовують у лінгвістиці для позначення сукупності мовних одиниць, об'єднаних деякою спільною (інтегральною) лексико-семантичною ознакою [1]. Спочатку такими лексичними одиницями вважали одиниці на рівні слів, проте з часом лінгвісти стали зараховувати до лексико-семантичного поля словосполучення і речення.

Лінгвісти наголошують, що «власне семантична структура поля складається з таких частин: ядро поля, представлене родовою семою або гіперсемою, та периферія. Гіперсема поля – семантичний компонент вищого порядку, що організовує навколо себе семантичне розгортання поля; центр поля, що складається з одиниць, які мають інтегральне, загальне з ядром значення; периферія поля, яка включає одиниці, найвіддаленіші у своєму значенні від ядра, спільне родове поняття тут відсутнє до розряду потенційної або ймовірної семантики» [2]. Ядро лексико-семантичного поля «look» реалізується лексемою to look, яка представлена у «The Cambridge Encyclopedia of the English Language» дванадцятьма лексико-семантичними варіантами [3, с. 804]: 1 – а) use one's sight; turn one's eyes in some direction; б) turn one's eyes on; contemplate or examine; 2 – а) make a visual or mental search; б) consider, examine; 3 – (followed by for) а) search for; б) hope or be on the watch

for; c) expect; 4 – inquire; 5 – appearance, seem; 6 – (followed by to) a) consider, take care of, be careful about; b) rely on; c) expect; count on, aim at; 7 – (followed by into) investigate or examine; 8 – (followed by what, where, etc.+ clause) ascertain or observe by sight; 9 – (of a thing) face or be turned, or have or afford an outlook, in a specified direction; 10 – express, threaten, or show (an emotion, etc.) by one's look; 11 – (followed by that + clause) take care, make sure; 12 – (followed by to + infinitive) expect (am looking to finish it today).

При визначенні ядра лексико-семантичного поля «look» необхідно враховувати такий критерій, як наявність яскраво вираженої інтегральної сема «to see». Центр аналізованого поля складається з таких вербалізаторів: “to admire, to avert your eyes/gaze, to glance-to glimpse-to thumb through something – to peek – to gape –to riffle through, to glare-to glower-to scowl-to cloudover, to examine-to scan-to search- toeye-topeer, to watch-to pore over something- to stare-tosurvey-to gaze” [3; 4].

При виявленні лексико-семантичного поля “look” враховувався аналіз дефініцій кожної лексеми: “to admire ‘to feast your eyes on somebody/something’; to avert your eyes/gaze ‘to look at someone or something for a long time’; to glance – to glimpse – to thumb through something –to peek – to gape – to riffle through ‘to quickly look at someone or something; to glare – to glower – to scowl – to cloud over ‘to look angrily at someone for a long time’; to examine –to scan – to search – to eye –to peer ‘to look at something carefully and thoroughly; to watch – to pore over something- to stare-to survey – to gaze ‘to look at someone or something for a period of time, paying attention to what is happening’” [3]. Відповідно до аналізу словникових дефініцій у кожному визначенні є інтегральна сема “to see”.

До периферії лексико-семантичного поля “look” належать лексеми: «to view – to appraise –to discern – to be glued to something; to gawp – to gawk – to goggle; to dart – to peep; to give a dirty look –to rubber neck – to look daggers – to lower» [3; 5].

Як демонструють приклади, визначення кожної лексичної одиниці містить інтегральну сему “to see”. Візуально лексико-семантичне поле “look” представлено у вигляді сфери, одиниці котрої розташовані на різній відстані від ядра поля. У складі лексико-семантичного поля всі лексеми перебувають у залежності одна від одної.

Отже, лексичний запас мови постає багатовимірним явищем, елементи якого пов'язані системними відносинами. Спрощена модель семантичної структури слова і парадигми його синонімів, зіставлена зі словниковою статтею, показує, як організовано семантику слова, як безпосередньо або опосередковано пов'язані значення слова, наскільки вони далекі одне від одного, як відбувається перехід від одного значення до іншого, що дає наочніше й правильніше уявлення про те, які значення є центральними й близькими в семантиці слова, а які – периферійними й менш пов'язаними.

Список використаних джерел:

- [1] Шайнер І.І. (2017). Лексико-семантичний простір vs. семантична структура художнього прозового тексту. Дослідження різних напрямів розвитку філологічних

- наук: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 24–25 листопада 2017 р.), 126–129.
- [2] Кочерган М.П. (2004). Лексико-семантична система. Українська мова: Енциклопедія / редколегія: В.М. Русанівський (співголова), О.О. Тараненко (співголова), М.П. Зяблюк та ін. К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 720 с.
- [3] Crystal D. (1997). The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge University Press, 495 p.
- [4] Simpson J., Weiner E. (2006). The Oxford English Dictionary. 20 Volume Set. A Clarendon Press Publication, 1104 p.
- [5] Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/war>.